

LA VEU DE CATALUNYA

SETMANARI POPULAR

PRO ARIS ET FOCIS

REDACCIÓ:

Duch de la Victoria, número 9, 2.^{on}

ADMINISTRACIÓ:

Dormitori de Sant Francesch, núm. 5.

Sumari: Ni espanyols ni estrangers.—Lo Fabricantisme, per J. Puig y Cadafalch.—En el port, (poesia) per J. Ruyra.—La Lioneta, per *Frédérich Clascar*.—Moviment Regionalista.—Dietari del Principat.—Notes curioses, per Ramón N. Comas.—BOTLLETÍ SETMANAL: Santoral.—Efemérides.—Fires.—Festes majors.

NI ESPANYOLS NI ESTRANGERS

Hem arribat á una situació en que 'ls catalans ja no som res davant de les lleys espanyoles, ó millor dit, davant dels qui deurien vetllar pera son compliment. No som espanyols perque trobém barrada la porta de les oficines pera entrarhi dignament, fent us del idioma que Deu nos ha donat; no som estrangers perque axís com l'idioma d'aquests pot entrar en les oficines del Estat espanyol, quan va legalisat ab la deguda forma, el nostre, el llenguatge catalá, es rebutjat en absolut ab tot y que vagi acompanyat de la traducció, autorisada per aquells qui per ministeri de la ley están encarregats de fer comprensible, als empleats y funcionaris del Estat espanyol, qualsevulga idioma no castellá.

Lo que no fa gayres dies succehí en lo Govern civil de aquesta ciutat, ab ocasió de presentar son Reglament reformat lo *Círcol Artístich de Sant Lluch*, se repetí 'l dilluns darrer ab la *Unió Catalanista*. Aquesta importantíssima corporació, precisada á reformar sos Estatuts, pera poder aplegar als molts elements que principalment d'un quant temps ensá s'han format en condicions d'entrarhi, un cop tingué acabada la reforma, va presentar al Govern Civil, pera son registre, dues copies en catalá, de dits Estatuts, ab la corresponent Exposició al Governador, y certificació de les actes de les sessions en que 's prengueren los acorts, junt ademés ab una fidel traducció al castellá dels Estatuts, feta per D. Ramón Arabia y Solanas, Intérprete Jurat de varies llengues, una d'elles la catalana, de la que, ab tot y ser la seva y haverne demostrat tantíssimes vegades un complert conexement, varen subjectarlo á Madrid á un ridícol exámen.

Los documents de la *Unió Catalanista*, presentats per los membres de la Junta Permanent senyors Suñol y Maspons, no foren admesos en

les oficines del Govern. ¿Per qué? Per ser escrits en l'idioma de la terra. Dintre 'l terreno legal, fins dexant de banda la arbitrariedad del fet, puix que en altres ocasions y sense que les lleys hagin sigut modificades, s'havien admés documents presentats en tal forma y ab menos requisits y tot, no dexa de ser força estranya la consideració que 's mereix dels agents del govern l'acte professional del intérprete jurat, quina carrera está garantida per les metexes lleys del Estat.

Pero 's tractava de despreciar una vegada mes á la llengua catalana; inútil resultá la tasca que pera surtir ab ses justíssimes aspiracions s'emprengueren los senyors Suñol y Maspons. Poch estavan en lo Govern civil pera regonexer sos drets.

Al obecte de dexar en situació legal á la *Unió Catalanista*, acudiren á un representant de la fé pública, tornant al cap de poca estona á les oficines de la Secció de Vigilancia ab lo Notari d'aquest Colegi don Joseph Torras y Sampol y presentats de nou los documents y denegada novament sa admissió, á requeriment del senyor Suñol n'axecá 'l senyor Torras una detallada acta en la que, entre altres fets, s'hi feu constar que 'l quefe de la secció de Vigilancia, per orde expressa y terminant de son superior gerárquich, se negava á admetre 'ls Estatuts de la *Unió Catalanista* per ser escrits los originals en llengua catalana. Junt ab lo Notari, sotscrigueren aquesta acta 'l President de la Junta Permanent senyor Suñol, en nom de qui 's feu la presentació y dos testimonis al efecte personats en les oficines de la secció de Vigilancia. El quefe de la secció 's negá á firmar lo testimoni notarial, ab tot y regonexer explicitament sa veracitat.

Y al arribar aquí volém dexar la ploma, que escriuriem coses massa groxudes pera ser estampades en les presents circumstancies. Farem una petita consideració, no obstant.

Be es cert que essent prou grossa la vergassada que novament ha rebut Catalunya pera fer re-

voltar á tot lo poble, permanence aquest davant d'ella en aparença indiferent; pero 'l fet es que restan encara en nostra terra inteligencies prou clares y cors prou capassos de sentir indignació quan axís se escarneix la dignitat de la Patria. Cada dia veyém sortosament comprovada y refermada aquesta veritat. Los que de semblant manera van modificant són pensar y son sentir, també la realitat dels acontexements, los obliga á modificar son modo de obrar. Volém dir ab axó que haventhi com hi ha una bona part de catalans que encara saben pensar, sentir y en conseqüència obrar dignament, ja poden venir totes les barrabassades que 's vulga de part dels governants. Ab certa joia exclamem: ¡fins d'aquí á una altra!

LO FABRICANTISME

No sé quin economista ha dit, ni sé d'ahon hi tret un cert principi fonamental de la Historia económica dels pobles, que senta que hi han en ella tres períodos caracterisats per la proporcionalitat en que 'l treball y les eynes intervenen en la producció: en lo primer, tot ó casi tot se deu al treball, y es lo dels pobles al comensament de la civilisació: les eynes son casi res, son màquines senzillíssimes: una destrat, un picot; en lo segon, lo treball y les eynes hi tenen igual intervenció; y en lo tercer la intervenció de les eynes es casi la única, lo treball humá no es res; l'home davant de la màquina 's limita á nuar un fil que 's trenca, á untar un ormeig que s'escalfa, á suplir quelcom d'accidental que ab lo temps sabrán també ferho los dits de ferro d'altre armatosté més perfeccionat. Lo segon período coincideix sempre ab la major perfecció de la obra produhida, ab lo major esplendor artístich, ab la més alta cultura, ab la èdat d'or de la civilisació. Lo tercer período es lo que estém passant á Catalunya y que jo l'he batejat ab un nom, ab lo de *Fabricantisme*, company en tots los pobles y en totes les èpoques històriques dels mals presents, de totes les plagues que patim.

La superioritat de la màquina sobre l'home converteix la obra d'art en obra de quincalla, y en los hòmens hi fa una cosa per l'istil: de obrers inteligents, de verdaders artistes los converteix en casi res.

La superioritat de la màquina sobre l'home produheix un altre fet transcendentalíssim: lo domini del amo de la màquina sobre 'ls altres hòmens, sobre tots los altres hòmens; sobre 'i que treballa ab los dits de les mans y 'l que treballa ab son enteniment.

Axó es un fet innegable que 's realisa al davant nostre: lo domini del fabricantisme sobre 'l agricultor, sobre l'artista, sobre l'home de carrera, sobre 'l treballador; lo predomini d'un de tants elements de vida dels pobles sobre tots los altres; lo enlayrament de una classe sobre totes les altres.

Ara 'm toca fer, pera lo que vaig á dir, totes les escepcions que calguin, que les reconech y les admeto y desitjo que constin per fetes. Aquestes escepcions, més numerosas potser de lo que sembla, formades per gent de inteligencia y de cor, han posat y posen en alguns indrets de Catalunya remey al immens mal moral que la industria moderna ha fet al treballador, y al desequilibri que en la vida social porta lo predomini del diner sobre tots los demés elements vitals. Salvat axó, cal dir que 'l fabricantisme es aquí un mal major que en altres terres, per la raho de ser la industria una cosa improvisada y la majoria de gent industrial, convertida en capitalista, una gent sobrevinguda; molts d'ells, la plana major del *element del ordre* (sic) d'avuy, son los revolucionaris d'ahir.

Lo revolucionari, al cap d'alguns anys d'haver lograt reunir algun capital no 's recorda de les barricades, ni de la revolució, ni dels fusells ni de les revòltes. Al cap de set ó vuyt anys, el que havia sigut condemnat per anti-social, y anárquich y subversiu, passa á ser institució nacional, amant *statu-quo* ordenat, intangible. Per sobre les idees no hi han passat mes que uns quants anys; en los homes no hi ha hagut altre cambi que 'l convertir en Ministre 'l demagogo d'ahir, que l'enriquir al anarquista d'uns quants anys enrera, que l'haver baxat l'habitant del terrat al *principal*; casi res mes.

L'home, en realitat, no ha sufert altre cambi que l'haver dissimulat ses formes barrueres y no educades; l'haver après unes quantes formes de cortesía vincladissa; l'haver mudat lo color colrat de la pell per un altre mes fi; lo no tenir les mans arrugades ni rasposes. Pero 'l modo de veurer les idees en l'enteniment del home s'ha mudat en absolut.

Lo revolucionari d'ahir poch á poquet s'ha tornat prudent; lo accidental en la vida s'ha tornat essencial; lo progrés s'ha encallat de moment; la continuada evolució s'ha parat com si acabés la corda.

Y l'esperit destructor, l'esperit renovador que sentia ab intensíssima vivesa lo accidental de les institucions humanes, s'ha tornat conservador y ha admés d'una vegada totes les idees que contribuexen á mantenir la tranquil·litat material dels pobles, y l'home, ab tota sa mala educació primitiva, ab tota sa ignorancia here-

ditaria, ab tota sa falta de cultura, enamorat no mes dels quartos, s' ha convertit en *forsa viva* del pays, en membre de un cos consultiu del govern, en cási director de la cosa pública.

L' home aquest es lo qui guia les associacions econòmiques que reben als ministres y com l' home aquest son lo remat que hi va al derera blincantse y fent cortesies.

L' home així, es lo cacich què malmena gran part de nostres ciutats y viles.

L' home aquest, es lo que no 's preocupa mes que de son guany, no hi ha mes qüestió nacional que 'ls aranzels, ni mes patriotisme que 'ls drets protectors; l' home que 's vendria la llengua y l' art y 'l dret y la civilització tota, pera un *margen protector* ó per un monopoli (que de tot hi ha) que produhexi guanys casí usuraris.

L' home aquest, pobre filisteu, no hi veu mes enllà y per ell en lo món no existeix Grecia; tot, tot ha de ser com una inmensa extensió de la Fenícia. Per ell no hi ha Catalunya culta y civilizada, no hi ha patria tal com ho entenen la majoria dels homens.

Al cap d' avall de la Rambla, vora 'l mar, hi ha la encarnació material de son pensament y de sa cultura, en aquell armatoste «*símbolo de la patria*» que el *comercio*, la *industria* y la *navegación* dedicaren fa poch als soldats de Filipines. Son pensament es així: la pátria es com un armatoste, parodia d' una obra d' un art foraster, axecada en la capital ahon se fan les tarifes d' aduanes.

La patria..... prudent es quelcom anónim, manso y exòtich; un castell de taulons que tot just s' aguanta recobert de roba, rebossat de guix; un armatoste que bamboleja y sembla de roca; un quelcom estrany que ha allisat y uniformat per sobre lo pinzell al engrós.

Axó es la patria: Una cosa que se sap de cert, que no lliga ab l' esperit catalá, ni ab son pensament, ni ab son cor; una cosa que no lliga ab res.

¡Alabém aquesta mena d' escuma de la gent que treballa! Alabém aquesta brumera que s' alsa sobre 'l treball honrat; sobre la industria catalana veritable!

¡Alabém aquests núvols que congrien després tempestats ab llamps y trons que llansa la ma ayrada del criminal pobre!

J. PUIG Y CADAFALECH.

EN EL PORT

Vaig viure

*molt temps vora 'l mar lliure,
qui salta de ma terra entre 'ls penyals;
tristesa*

*me dona exa mar presa
dintre d' un port voltat de muradals.*

Fexuga

*la ona açí no 's belluga
y ha perdut el seu geni y els seus cants,
sa rica
coloració bonica,
sos llustres més simpátichs y brillants.*

Jugava

*la mar, qu' anyoro, brava
ab els barcos, que hi feyen llur camí;
com morta
esta 'ls baxells soporta,
qui jauen adormits sobre son sí.*

Aquella,

*quan l' ayre la esbadella,
sembla que riu placenta á sos petons;
aquesta
ni al bes del vent contesta,
com un ser trist sens ansies, ni ilusions.*

Sorruda,

*bruta, groguenca, muda,
dels comerciants esclava s' ha envilit,
sa vista
mon ánima contrista
y aumenta l' anyorança en el meu pit.*

J. RUYRA.

LA LIONETA

Veusquí que una vegada hi havia un pare qui tenia un fill y una filla. Ell se deya Bernat y ella 's deya Lioneta. Tan ell com ella ja eren grans pero encara tenien á casa la dida pera durlos á passeig y cuydarlos com fan les cases bones. Veliaquí que la dida estava enamorada del senyor de la casa, perque era molt rich, ben plantat y de bon ayre. Y ella sempre pensava:—Jo m' hi pogués casar ab ell.—

Un dia, que 'l senyor era fora de casa, ¡quina te 'n fa la bona peça de la dida! Vá y enmatzina á la senyora pera poguerse casar ab ell y ésser ben rica.

Donchs si, ella que la enmatzina y la pobre senyora, la mare del Bernat y de la Lioneta, se va morir y allavores la dida que la colgá al jardí de casa mateix.

Quan lo senyor va tornar de fora no veyent en lloch á la senyora, ell que pregunta á la dida:

—Hon es la senyora?

—Ha surtit una mica,—respongué la dolenta.

Y 'l senyor espera que espera, y espera que esperarás, y la senyora no venia. Y 's va posar trist, trist, que va caure ben malalt, perque passaven dies y mes dies y la senyora no venia may.

Ella que un dia, la dida, se 'n va á trobar al senyor y li diu:

—Vos, esteu trist y malalt perque no torna, ni sabéu hon para la vostra senyora, D' ençà que ella no hi és, lo Bernat y la Lioneta van mal cuydats y també están tristos. Jo havia pensat de casarme ab vos, perque axís no estarian tristos y m' estimaria als vostres fills com si fos la seva mare.

De primer ell no 'n volia saber res de tot açó, pero tant y tant li va dir, que s' hi va casar.

Ara que me 'n recordo, la dida tenia una noyeta qui 's deya María. Y vetaquí que 'l Bernat, la Lioneta y la María sempre jugaven plegats al hort de casa, y mentres jugaven, cada dia comparexia al hort un colom més bonich ¡ma qué bonich! blanch com un glop de llet. Aquest colom tenia la taleya de posarse á la espatlla del Bernat y de la Lioneta, pro encara no venia la Maria, la filla de la dida, lo colom pegava volada y no se 'l veyia fins al endemà que tornava á fer la matexa funció. Natural, la dida que ho va saber, li tenia una rabia al colom que l' hauria mort. Ves si n' hi tenia de rabia que un dia va dir al senyor:

—Tinch unes ganes de menjar colom!

—Axó ¡ray! compran un á la plaça, li va dir lo senyor.

Ella que diu:

—No cal que 'n comprém cap. Al jardí n' hi ve un cada dia, matemlo.

Lo pare ja ho sabia tot alló del colom, perque la Lioneta li deya y per ço no ho volia de cap manera que 'l matessen; pero la dida cada dia l' amohinava que matés aquell colom que se 'l volia menjar, y tant y tant va burxar que 'l senyor li va dir:

—Te dexo matar lo colom y menjártel, pero m' has de donar lo cap y 'ls ossos seus.

Ja va estar contenta la dona de mal cor, va matarlo y doná 'ls ossos y 'l cap al senyor. Ell que allavores los va anar á enterrar al jardí los ossos y 'l cap del colom.

Vetaquí que allí hon los havia enterrat hi va nexer un magraner ab una sola magrana. Y quan no ho veyia ningú y la Lioneta era abaix, allavores la magrana se badava y surtia de dins una nina petita, petita, y demanava aygua y s' anava fent gran, gran com una dona de debó y aquella dama tan hermosa se semblava molt á la mare de la Lioneta. Y allavores agafava á la Lioneta la rentava, la pentinava, li feya un petó y se 'n anava.

Vetaquí que un dia lo pare, la madrastra, en Bernat, la Lioneta y la María se n' anaren á passejar per la platja; la madrastra, la Lioneta y la María anaven devant y 'l pare y en Bernat

al darrera. Quan foren un xich enllá de la ciutat y á la voreta de la mar, en Bernat s' adoná de que la Lioneta no portava 'l vel tirat á la cara y ell que li diu:

—Lioneta, Lioneta,
tirat lo vel á la cara
perque 'ls ayres de la mar
fan tornar á la gent morena.—

La Lioneta era una mica sorda y no va entendre lo que 'l seu germá li deya, y ella que ho pregunta á la madrastra.

—¡Ay, ayl que diu lo germá Bernat?

—¿Saps que diu lo germá Bernat? que 't tregues un ull.—

—Jo metexa no goso, treyeumel vos—va fer la Lioneta.

Y allavores la dolenta madrastra, agafá un ganivetet que duya á la botxaca y li va treure un ull.

Lo germá Bernat, veyent que la Lioneta no s' havia tirat lo vel, torná á cridar:

—Lioneta, Lioneta,
tirat lo vel á la cara
perque 'ls ayres de la mar
fan tornar á la gent morena.—

—¡Ay, ayl que diu lo germá Bernat?

—Saps que diu lo germá Bernat? que 't tregues l' altre ull.—Treyeumel vos, que jo no goso—digué la Lioneta. Y ella que li treu l' altre ull.

En Bernat, veyent que no ho havia entès, li torná á dir:

Lioneta, Lioneta,
tirat lo vel á la cara
perque 'ls ayres de la mar
fan tornar á la gent morena.—

La Lioneta tampoch ho va entendre:

—¡Ay, ayl que diu lo germá Bernat?

—¿Saps que diu lo germá Bernat? que 't tires de cap al mar.—

—La Lioneta que diu:

—Tireumhi vos, que jo no goso.—Y la mes que dolenta de la madrastra, agafa á la noyeta y la tira de cap á mar, y de cop surt una ballena y s' empassa viva á la Lioneta.

Vetaquí que la Lioneta vivia dins del ventre de la ballena; pro cada dia surtia al defora á pentinar-se, lligada ab una cadena d' or y quan volia tornarsen á dins no mes calia que digués:

—Mare ballena
estireu la cadena—

y desseguida la pobre cegueta se n' entornava cap dins, fins que una vegada tot remant ho vegé un pescador y tot estranyat va preguntar á

la Lioneta, com es que s' estava allí y allavores ella que li compta tota la seva historia. Lo pobre pescador quedá molt emprendat d' ella y li digué si volia que la deslliurés de aquella ballena y la noya, tota contenta, va dir que sí que ho volia.

Allavores lo pescador va penjar al cap de vall de la cadena una mola de pedra y la noya que diu:

—Mare ballena
estireu la cadena—

y la cadena d' or se va petar pel mig, y 'l pescador se n' endugué la Lioneta dret á casa.

A cal pescador eren molt pobres que en prou feynes podien menjar. Quan la dona del pescador va veure aquella cegueta, tota enfadada se posá á bronzinar:

—Qué 'n farém d' una cega, si en prou feynes podém menjar nosaltres dos—peró com que ell manava á casa seva, de grat ó per força se la va haver de quedar.

En sent demá dematí, la Lioneta que diu á la mestressa:

—Estenéu un llençol á terra y poséuhi una cadira al mig, que 'm vull pentinar.—

La mestressa tot refunfunyant ho va fer y la cegueta s' hi asseu y comença á pentinar-se y cada cop que 's passava la pinta per les seves trenes, queya demunt del llençol una pluja de blat.

Si n' estava allavores de contenta la mestressa, com que varen omplir tots los cassals de casa.

Un altre dia, la Lioneta que diu á la mestressa:

—Porteume un gibrell ple d' aygua que 'm vull rentar los peus.—

La mestressa que ho fá y de cada peu va sortir, mentres se 'ls rentava un peix gros y de tots colors. Allavores la Lioneta va cridar al pescador y ella que li diu:

—Preneu aquets dos pexos y aneus en á ciutat y cridéu pels carrers y places:

—¿Qui 'm compra aquets pexos, que no 'n vull ni plata ni or, sino un ull de la cara?—

Lo pescador ho va fer tal y com la Lioneta li havia dit; pren los pexos, se 'n va á ciutat y comença á eridar per carrer y places:

—¿Qui 'm compra aquets pexos, que no 'n vull ni plata ni or, sino un ull de la cara?—

Vetaquí que aquella madrastra tan dolenta ho va sentir; se 'n va á buscar los dos ulls que havia arrencat á la Lioneta y li compra 'ls dos pexos.

Lo pescador se n' entorná dret á casa ab los dos ulls y ell que 'ls dona á la Lioneta.

Allavores, veliaquí que la Lioneta torná á en-

ganxarse 'ls ulls ab un ungüent que havia trovat en lo ventre de la ballena y, d' allavores ençá que sempre més torná á véurehi.

La Lioneta va cridar al pescador y á la seva dona pera que la acompanyessen á ciutat.

Tots tres fan dret á ciutat y pugen á casa del pare de la Lioneta; truquen y la va obrir en Bernat qui ab prou feynes la conexia; en Bernat crida á la madrastra y quan se veu la Lioneta al devant, sense dir Jesús caygué á terra morta y freda. Hi corre son pare vell y malalt, s' abraquen plorant y la Lioneta los fa baxar al jardí hon hi havia encara aquell magraner d' una sola magrana.

La Lioneta, allavores, cull la magrana, la bada y surt hermosa una nina; la nina que diu:—Aygua.—Li donaren aygua y la nina anava crexent crexent; fins que tingué la matexa figura y 'l mateix semblant de la mare de 'n Bernat y de la Lioneta.

No 'n volgueu més de petons y d' abraçades y d' alegria en aquella casa; y 'ls pescadors, que contents perque sempre més foren rics y visqueren plegats ab los pares de la Lioneta!

FREDERICH CLASCAR.

MOVIMENT REGIONALISTA

ESPANYA

Catalunya.—Ab aquest número doném als nostres subscriptors lo darrer plech dels *Poemets en prosa*, y en lo próxim començarem la publicació de un interessant opúscol, referent á la guerra de Catalunya contra Feliph IV, titulat: **CATALANA JUSTICIA CONTRA LES CASTELLANES ARMES.** Tenim en cartera altres folletos per l' estil que anirém publicant á fi de formar una BIBLIOTECA HISTÓRICA de les grans crisis perque ha passat la nostra Nacionalitat.

Si algun dels nostres subscriptors tingués algun folletó d' aquest género, li agraïriem molt se dignés donárnoslo á conèixer pera poguerlo copiar y un altre dia publicarlo.

—Probablement, en un dels teatres d' aquesta ciutat s' estrenará la temporada vinent, un nou drama de costums populars degut á la ploma del eminent poeta n' Angel Guimerá. Lo títol serà «Lo Cacich» y la acció passa en una capital de provincia.

—S' está constituhint una notable companyia catalana que baix la direcció d' En Antoni Tutau, actuará l' hivern vinent en nostre Teatre Principal. La companyia compta, entre altres, ab les actrius Sres. Mena, Monner y Clemente, y 'ls actors Soler, Goula, Capdevila, Llano y Fernández.

En lo Teatre Romea hi donará funcions una complerta companyia catalana dirigida per n' Enrich Borrás.

—Nostre estimat company lo *Setmanari Català* de Manresa, dedica en son número del dia 3 d' aquest mes un sentit recort á la memoria de son malaguanyat director, En Lluís Espinalt y Padró, mor lo dia 2 de Juliol de 1895. (A. C. S.)

—Sembla que aviat serà un fet a Barcelona la constitució d'una societat que formarà l'«Teatre Lliure Català» y que donarà a conèixer les més notables produccions modernes y antigues d'autors estrangers y de nostre país. Forman dita Societat distingits literats y artistes, y segons notícies, en poder dels organitzadors ja hi ha gran nombre d'obres, entre elles la *Ifigenia*, de Goethe, traduïda per Joan Maragall; *Lo guant*, de Björnson; *Lo petit Ejolf*, de Ibsen, y altres no menys notables de Strindberg, Paul Hervieu, Maeterlinck, Hauptmann, Fulda, Sudermann, y algunes d'autors catalans.

—Nostre benivolgut colega L'Ololi, ha estrenat una artística capsalera, deguda al distingit artista En Celestí Devessa.

—Diumenge passat tingueren lloch los examens dels noys que concorren a les escoles catalanes establertes en la Colonia Güell, de Santa Coloma de Cervelló. Feya bo de veure lo lluhiment ab que 'ls noys responien en nostra llengua a les preguntes del tribunal.

Lo bon èxit que dona aquella escola, deurà servir d'estímul pera fundarne de semblants, en totes les poblacions de Catalunya.

—La *Associació Popular Regionalista* celebrà lo passat diumenge la festa literaria dedicada a proclamar los noms dels autors llorejats en son petit concurs. Lo premi y una menció honorífica foren guanyats per En Ramón Garriga y Boixader, lo primer accésit per En Amadeu Tous y 'l segon per En Emili Pascual. Tant los treballs d'aquets Senyors, com los discursos dels Srs. Marsans y Morera, la memoria del secretari Sr. Monfort y les poesies llegides per los Srs. Delclós, Vallés, Sala y Bordas, foren molt aplaudides per la nombrosa concurrència que assistí a la festa.

—Han rebut lo grau de Llicenciat en Filosofia y Lletres, nostres estimats companys de causa, En Narcís Prim de Balle y En Jaume Vilar y Cortadellas.

Nostra enhorabona.

—La diada de Sant Pere, se celebrà en lo *Centre Català* de Sabadell, un notable concert, que 's vegé afavorit per una nombrosa y lluhida concurrència.

—Tenim la satisfacció de comunicar a nostres llegidors que en lo vinent curs serà un fet la existencia de la càtedra de Dret Català, projectada per iniciativa del Rector de nostra Universitat, En Manuel Durán y Bas. Desempenyarà la esmentada càtedra nostre benivolgut amic, l'entusiasta defensor del Dret de Catalunya y distingit catedràtic de Dret Internacional, En Joan de Deu Trias y Giró.

—Lo conegut escriptor francès, Mr. A. Gélée Bertal, ha traduït a sa llengua lo celebrat drama «Terra baixa» d'En Guimerà. S'estàn fent gestions pera que la esmentada traducció, sia representada en un teatre de París.

—Ha obtingut lo títol d'Arxiver, Bibliotecari y Arqueòlech, en la Escola Superior Diplomàtica, nostre benivolgut amic N'Angel Aguiló y Miró, fill del inolidable mestre Marián Aguiló y Fuster.

—La fundació del *Centre Catalanista* de Berga, pot donarse ja com un fet. S'ha nomenat ja una comissió pera que redacte 'ls corresponents Estatuts.

¡Avant sempre!

—Posteriorment a la publicació del cartell del certamen del *Centre Catalanista* d'Olot, una agrupació d'artistes d'aquella vila, junt ab la colonia artística de la matexa, han ofert un album, en lo que hi col·laborarán tots ells ab tre-

balls originals, pera ser adjudicat al millor «Himne montanyench» d'acort ab les següents bases:

1.ª Tant la *lletra* com la *tonada* deurán tenir marcat sabor de la terra, y 's considerarà més meritòria aquella que, en la part musical, conservi en major grau lo vigor y frescura propis de la cançó popular.

2.ª La partitura musical ha d'esser senzillament escrita pera *veus soles unísono*; debent esser original, però no entenentse que falti a aquesta condició per lo fet d'esser basada en alguna cançó popular. La composició poètica deurà sentir l'*amor de Patria* y l'*sabor de montanya*, no exigintse que sia inédita.

3.ª Com la intenció dels ofertors del present premi no es precisament obtenir una partitura de mèrit musical, en lo sentit tècnic de la paraula, sinó més be una composició de sentiment y sabor montanyench, propia pera esser cantada en excursions y aplechs, la Junta organitzadora no ha considerat necessari constituir un jurat especial format de músichs, quedant encarregat d'emetre lo veredict, lo Jurat literari, després de haverse assessorat de persones intel·ligents y de sa confiança.

4.ª Publicat lo fallo, podrà l'autor premiat deixar l'anònim, si te a be dirigir per si mateix los ensaigs de sa composició, que, a esser possible, serà executada en l'acte del Certamen.

5.ª En lo demés, regexen les propies condicions del cartell literari.

—S'ha publicat lo cartell del certamen organitzat per la *Lliga de Contribuyents* de Sans, quina repartició de premis tindrà lloch lo dia 24 del vinent Agost. Los premis offerts son los següents:

Flor natural ab un llaç brodat, ofrena d'algunes distingides senyoretas, a la millor poesia (tema lliure.) L'autor que obtinga aquest premi 'n deurà fer entrega a la dama de sa elecció, la qual serà proclamada Reyna de la festa.

Objecte d'art, ofert per la societat organitzadora, a una poesia d'esperit patriòtic.

Objecte d'art, costejat per la societat «La Familiar Obrera» a una poesia (tema lliure.)

Objecte d'art, ofert per la «Societat Catalana del Gas» a una poesia (tema lliure.)

Dibuix al carbó, original de D. Jaume Pahissa, ofert per son autor, al millor treball en prosa en que 's fassi la apologia de la llengua catalana.

Objecte d'art, present de D. Jaume Gustà y Bondia, a una poesia (tema lliure.)

Objecte artístich de porcelana, ofert per D. Ramón Florensa, a una poesia que canti 'l treball.

Objecte artístich, costejat per D. Frederich Esteve, a una poesia de tema lliure.

Objecte artístich, ofert per don Joaquim de Molins, a una poesia (tema lliure.)

Objecte d'art, ofert per D. Joseph Campeny; a un saynete en vers, a propòsit pera representarse en un teatre de putxinel·lis.

Objecte d'art ofert per don Antoni Pujol, a una poesia (tema lliure.)

Quadro al oli, ofert per don Vicens Nubiola, a unes còpies a llavor del gloriós Sant Isidro advocat y patró dels pagesos, pera cantarse en la iglesia parroquial de Santa Eulària de Pallegà. Les composicions que optin a aquest pre-

mi deurán anar acompanyades d'una senzilla tonada d'ayre popular.

Obgecte d' art, costejat per don Salvador Piera, á una poesia (tema lliure).

Obgecte artistich, ofert per don Jaume Boix, á una poesia (tema lliure).

Obgecte d' art, present de don Joan Pascual, á una poesia que canti al Sant Crist d' Igualada.

Obgecte d' art, costejat per don Joaquim Folch, á una poesia (tema lliure).

Obgecte artistich, ofert per don Joseph María Cornet y Mas, á una poesia (tema lliure).

Obgecte d' art, ofert per don Francisco Laporta, á una poesia propia pera ésser posada en música.

Obgecte artistich, costejat per lo jovent d' aquesta societat, á una poesia que fassi referencia la ball.

Obgecte artistich, ofert per don Matías Muntadas, á una poesia (tema lliure).

Les composicions que optin als premis referits deurán ésser inédites, escrites en catalá y enviades al president de la esmentada societat fins al dia primer del vinent Agost.

Forman lo Jurat Calificador los senyors Francesch Matheu, Esteve Sunyol, Ramon E. Bassegoda, Pere Riera y Miquel Laporta.

Mallorca.—Nostre estimat company *La Almudaina* de Palma de Mallorca, en son número del dia 6 del mes que som, commemora lo primer aniversari de la mort del inolidable Joseph M.ª Quadrado, publicant un notable article *Rasgos de su fisonomia moral* y una sentida poesia catalana dedicada á sa memoria per lo eminent y plorat poeta En Marián Aguiló.

Euskaria.—La Diputació de Biskaia, ha acordat visitar oficialment, cada any durant lo mes de Juliol, la Casa de Juntés de Guernika, al obgecte de dedicar un recort á la representació que pera tot bon biskai, deu tenir aquell sagrat lloch.

Complint aquest acori, lo dia primer del mes que som, la Diputació, representada per onze de sos vint diputats, portá á cap la esmentada visita, ohiint missa en la capella de la Casa de Juntés, visitant totes les dependéncies del históric edifici, en lo que s' han executat importants obres d' embelliment, y acte seguit, lo Sr. President de la Diputació, D. Manel de Goyarrola, cumplint lo acordat, posá en una caxa de ferro, feta expressament pera axó, sis volums del Fur de Biskaia, axecant acta de la cerimonia lo Secretari, Sr. Arancibia. Seguidament lo Sr. Goyarrola pronunciá algunes paraules alusives al acte y de felicitació al director de les obres Sr. León, á qui feu entrega de la clau que guarda lo Llibre de les lleys biskaines.

La esmentada caxa está posada á l' Arxiu, cuberta ab un bonich moble de caoba tallada, que en la part superior porta escrit ab caràcters de plata: *Biskaiko lege zarra*.

Aquesta es la primera vegada, en vint anys, que la Diputació de Biskaia, visita oficialment y en corporació la Casa de Juntés de Guernika.

Deu fassa que ben aviat, puga servir d' axopluch als lleisladors de la Biskaia autònoma y llibertada.

—Lo dia 21 d' aquest mes, es l' aniversari de la publicació de la incalificable lley canovina, abolint lo que quedava de les venerandes lleys bascongades. Los elements fueristas de Bilbao, tractan de commemorarlo en la forma deguda.

JOSEPH DE LETAMENDI

Ha baxat al sepulcre quan comptava sexanta nou anys quatre mesos y cinch dies. Barcelona lo doná al mon y pogué mostrarse satisfeta de tenir en ell, un de sos fills mes ilustres en talent. Madrid l' ha admirat de prop durant prop de dinou anys y l' ha vist montar á aquella vida que may mes s' acava.

Inteligencia privilegiada com n' hi ha poques y ab lo do d' assimilarse tota classe de conexements, no s' acontentá com la gran majoria dels homens, ab esmersar sa activitat en una sola branca del saber humá, sino que sentant plaça d' estudiant perpétuo, com ell meteix deya, ho indagá tot pera saber de tot, adquirint una erudició vastíssima, mes que de lleugeres nocions de les coses, de tot lo necessari pera parlarne y tractar d' elles extensament y be. Aixís les obres que d'exa escrites son de tant diferents materies, com les que importan lo Dret, la Antropologia, la Lògica, la Economía, la Pedagogia, la Medicina, la Història, la Agricultura y la Crítica.

Y fou una de les notabilitats mèdiques de primera fila entre les que han brillejat en la ciencia mèdica espanyola, com fou un dels autors mes originals per son estil y per la manera de desenrotllar les idees, fins les mes abstractes. Pintor de mèrits suficients pera lograr un nom envejable; músich quines composicions obtingueren lo vot mes favorable dels entesos y dels profans, y finalment poeta de condicions superiors, ha pogut veurer sancionat son geni per la constant admiració que ha suscitat en sos contemporanis, la qual no ha de claudicar en lo concepte de les generacions vinents.

La literatura patria tingué en lo Dr. Letamendi un de sos defensors desde la presidencia del Consistori dels *Jochs Florals* del any 1872. Deu Nostre Senyor, li haja donat lo etern repós en lo sí de ses misericordies.

JOAN SERRA Y PAMIES

Lo dia 6 d' aquest mes, morí á Reus aquest estimat company de causa. (A. C. S.)

Al donar al seu germá, lo diputat provincial catalanista N' Anton Serra, la expressió de nostre condol, pregam á nostres llegidors, no oblidin en res oracions la bona ànima del finat.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Dia 1.

Comensan á funcionar les noves línees fiscals de consums que requerixien los límits mes extensos de la ciutat obtinguts ab motiu de l' agregació.

—Pren possessió de l' Alcaldia de Barcelona, l' Excelentíssim senyor don Joan Coll y Pujol.

Dia 3.

Arriba de Madrid nostre paysá lo P. Fidel Fita, académich de l' Historia, qui ha vingut expressament pera predicar un sermó en sa vila nadiua, Arenys de Mar, ab motiu de la inauguració de la nova casa de les Germanetes dels Pobres.

Dia 4.

Lo cardenal Casañas, arribat lo dia anterior de Madrid, celebra la Santa Missa en l' iglesia dels P.P. Felipons y distribueix la Sagrada Comunió als faels que en nombre extraordinari hi concorren.

Dia 5.

Una brigada d' operaris auxiliada per bombers comensan los treballs pera la colocació de 12 focos elèctrics d' arch voltaich que il·luminarán lo carrer de Fernando.

Dia 6.

Mort á Madrid lo degá de la Facultat de Medicina de aquella Universitat, lo barceloní Dr. D. Joseph de Letamendi y de Manjarrés.

Dia 7.

Lo butlletí oficial publica lo Reyal Decret concedint lo títol de ciutat á la vila de Badalona.

Dia 8.

S' inaugura l' altar que la V. O. F. del Carme ha fet construir en honor de sa Patrona en la iglesia de Santa Agna. Es obra del arquitecte Oliveras y daurat per nostre amich en Víctor Brossa. Les imatges han sigut esculpturades per en Pagés Serratosa y pintades per en Celestí Falcó, també molt amichs nostres.

Notes curioses.

Sant Miquel dels Sants.—Havent fugit de sa patria nadiua aquest insigne vigatà, vingué á parar á Barcelona impulsat per sa imperiosa vocació de ferse religiós. Un de sos tutors, qui havia corregut en sa persecució, al notar sa ausencia de Vich, lo colocá á casa d' un seu parent anomenat Marés, ab l' encarrech de que havia d' ensenyarli l' ofici de passamaner que exercia. Per lo tant, Sant Miquel dels Sants, en un carrer de aquesta ciutat feu rodar lo torn que empleen los de aquella professió pera fer los cordons.

No estaria molt lluny la casa del citat Marés del convent de la Trinitat calçada, puix visitantne sa iglesia sovint, insistí tant en esser admés en aquella comunitat, que al cap y á la fi, pogué vestir l' hábit quan encara no havia complert 12 anys.

Sant Cristofol.—Es un dels Sants més populars del cristianisme; la tradició y la llegenda, molt més que la història, li han guanyat lo cor del poble, qui desde antich li ha tingut gran confiança y ha acudit á ell en ses necessitats. Per allí l' any 251, en la persecució de Deu, fou martirizatz, després d' haver convertit més de 40.000 ànimes, segons diuen sos historiadors eclesiàstichs.

Es un dels cinch Sants advocats contra tota classe de epidèmies desde antiga fetxa. Se diu que, amanintse lo butxí pera tallarli lo cap, pregá al Senyor que 'n concedís la mercé de que hon se vulla que fossen venerades ses reliquies, fos guardat de tempestats. Y com no tothom pot obtenir reliquies seves, es creensa de que la sua imatge supleix la falta d' elles.

Un dia, los valencians, temerosos de que arribessen fins á la ciutat del Turia los efectes de una peste que s' anava estenent per varies poblacions, preguntaren á Sant Vicents Ferrer, qué es lo que podrien fer per lliurarsen y los aconsellá que coloquessen per los carrers y places la imatge del Sant en figura de gegant, tal com ho era. Lo P. Fra Pere Valderrama nos diu que 'l colocarse l' imatge del Sant en

les vies públiques de les poblacions es una costum contraposada á la dels gentils qui representaven á Hércules en forma de gegant, y colocaven ses estátues en los camins y passatges públichs. A Barcelona varios carrers l' han tingut per patró, ostentant en piadoses capelles la imatge del qui portá á Cristó. Lo carrer d' en Sidé, lo de Misser Ferrer y l' antich de Muntarols, que avuy porta lo nom de Sant Cristofol, han sigut devots seus. Lo primer y l' últim, encara conserven ses antigues imatges colocades en capelletes que guarnexen ab flors y lluminaries lo dia de sa festa. En lo carrer de Sant Pere mes alt, obtingudes les llicencies del bisbe y del Concell de Cent, lo procurador reyal Mateu Roig hi axecá una capella que encara subsisteix, després de tres cents vintivuyt anys d' esser oberta al públich, conservantse la capellanía que va instituirhi son fundador, de la qual n' es avuy dia patró l' Ajuntament de la ciutat. Pero la que ha tingut verdadera importancia es la del Regomir.

Aquest carrer encara es guarnit lo dia 10 de Juliol, ab lo tradicional zig-zag de brots de boix y ab banderes de vistosos colors; celebra la tradicional fira en la que comensaven á vendreshi los vanos y les primeres avellanes. La capella del Sant se pot dir que, en aquell dia, es visitada per mig Barcelona, que va á adorar la Santa Reliquia y á recullir l' olorós espigol que en compensació de alguna almoyna se dona als devots visitants.

Curiosa es la historia de la capella, la qual de bon gust retrauríem á poguer disposar de suficient espay.

Als últims anys del sigle xvó en los primers del següent, un ciutadà barceloní obtingué permís pera colocar en la volta del portal del Regomir, un petit retaule ab la imatge de Sant Cristofol, obtenint en 1505 permís per celebrarhi misses lo dia 10 de Juliol. En 1530 se colocá la primera pedra de la capella, de la qual encara se 'n conserva la volta. En 1568 fou engrandida y obtingueren sos administradors llicencies pera poguerhi fer celebrar misses en qualsevulla dia del any, celebrarhi funcions ab tota solemnitat, y fins haverhi sermó. També se va otorgar la mercé de poguerse instituir dues confraries. La una fou la del Santíssim Rosari del devots de Sant Cristofol, y la dels porters del palau reyal.

Lo culte del Sant perseverá en ella fins després dels sucesos del any 35, en que fou tancada la capella y traslladada la imatge á Sant Just, hon fou venerada fins als 4 de Janer del 1845, en que solemnement benehit, aquell santuari, que en 1862 se empetití ab motiu de la construcció de la casa en que está inclòsa, no haventse interromput desde llavors la veneració.

En aquella capella s' hi venera una imatge del Sant Ecce Homo, que la generositat d' un devot hi depositá, perque fos portada á les cases dels malalts que ho sollicitessin, mentres fossen persones decents y conegudes. Antigament la Comunitat de Sant Just era la que á la vigilia del Sant hi cantava completes, celebrant l' ofici de la diada, y lo funeral dels confreres morts.

Los ferrers del Regomir lo tenien per patró, y tots los anys encare ostenta la capella la bandera. Com en tal dia del Sant feyen festa aquells artesans, hi havia la preocupació de que no podia anarse á pendre banys, puix que com hi anaven los ferrers, l' aygua del mar quedava bruta.

En cambi, á les 12 del mig dia, en lo mar que ve darreja lo barri de la Barceloneta, tots los anys, en semblant diada, hòmens y dones, xichs y grans, en gran nombre se tiraven al aygua, en la creença de que lo Sant havia de lliurarlos de patir de dolor.

Per lo poch y gens decorós que resultava la costum, la autoritat pogué interrómprela.

RAMÓN N. COMAS.